

בעזהשי"ת

גלי מסכתא תלמוד ירושלמי

מסכת ברכות

עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא

לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

פ"ד תפלת השחר

הלכה א' (כט. - לג.)

תפלת השחר לת"ק עד חצות [שנים ליום - חלוק היום],
לר"י ד' שעות [ג"ש בבוקר בבוקר מִן - וחס השמש (והצל צונן) ונמס; עדות ר"י בן בבא]
מנחה לת"ק עד הערב, לר"י (ורב החמיר) עד פלג המנחה (10¼)
ערבית כל הלילה [כנגד הקטרת אימורים]
מוסף כל היום
מדניאל נלמד ג' זמני תפלה, ומתפלל נגד ירושלים
מחנה נלמד כוונה, מרחיש בשפתותיו, ולא יגביה קולו (ור' אבא בר זבדי ולחרדים ובי' חנן בר אבא חולק),
שיכור אסור

ר' יונה ואבא בר' מנא התפללו בבית בקול עד שילמדו בני ביתו תפלה ממנו
ברוך אתה - שוחה, השם - זוקף [ה' זוקף כפופים, מפני (קודם) שמי ניחת הוא]
ג' תפלות [היום משתנה - מאפילה לאורה, חמה במערב, תוציאני מאפילה לאורה; מאבות; מתמידין
(מעריב - סתם, לר' תנחומא כנגד איכול אימורים)]
{ בימי מלכות יון העלו ב' גדיים ומצאו טליים לתמיד,
בימי מלכות רשעה העלו חזירים וקפץ מ' פרסה מא"י }
יהא יודע איזה כבש שחרית ואיזה בין הערבים (פ"מ - שלא יתערבו אברים, חרדים - בבקר ייחד זה לבקר וזה
לבין הערבים [שנים ליום])
משהגיע זמנה (לרא"ש לרידב"ז מנחה קטנה, לפ"מ וחרדים מנחה גדולה) מנחה קודם מוסף אפי' יש שהות
לשניהם [תוס' - תדיר]

בי' לפי' א' - מתפלל מנחה משש שעות יצא בדיעבד
מנחה קטנה 9½ [תכון תפילתי קטרת וכו' מנחת ערב]
יתפלל (לחרדים מנחה, לפ"מ ובי' אף שחרית) עם דמדומי חמה [מורא שמים כל היום;
לעת מצוא - מיצויו של יום]

{ צולה זו בבל, למה נקרא שנער }
נעילה [כי תרבו תפלה/כי הרבתה להתפלל - המרבה נענה (ללוי ריבוי טוב רק לציבור)]
לרב ממשיך עד נעילת שערי שמים (תחלת לילה),
לר' יוחנן שערי היכל (לק"ע סמוך לשקיעה, לבי' אחרי שחיטת תמיד)
לרב נעילה פוטרת ערבית [הקילו משום תעניתו לומר ז' ברכות; ערבית רשות],
ואיתותב [הבדלה בחונן הדעת]

מזכירין שבת ור"ח בנעילה [בבלי - יום הוא שנתחייב ד' תפלות]
לפ"מ מזכירין ר"ח - לר' זעירא בהודאה, לר' אבא בר ממל בעבודה, לר' אבינא בברכה רביעית
לגי' הרא"ש בתענית מזכירין עננו במוסף ר"ח - בהודאה/בעבודה (רא"ש להל'//ברכה חמישית בפנ"ע
(חרדים - לש"ץ))

מזכירין חנוכה במוסף שבת ור"ח
בתענית בר"ח קורין בתורה ברכות וקללות ויש נפילת אפים
וב'עין טב" קורין של ר"ח [פ"מ ובי' - מקום בית ועד לפרסם שהוא ר"ח, חרדים - שידעו שהוא ר"ח דאינם
בקיאים]

שבת ר"ח - קורין ר"ח (פ"מ - למפטיר, חרדים ובי' - ז' קרואים)
ר"ח בחנוכה - לר' יצחק ג' בר"ח וא' בחנוכה [תדיר קודם]
לר' אבדומי דמן חיפה ג' בחנוכה וא' בר"ח [הרביעי מחמת ר"ח]
מתפללין ערבית מבעו"י ע"ש [תוספת שבת] ואף מוצ"ש [כר"י] - ור' יוחנן חולק

ר' זעירא היה מפקד בלילה כשלא התפלל ערבית (פ"מ - בזמנו, חרדים ובי' - כלל)

ערבית לר"ג חובה, לר' יהושע רשות

{ מינו ר' אלעזר בן עזריה בישיבה בן ט"ז ונתמלא כל ראשו שיבות, אשרי אדם שזכו לו אבותיו, ר"ג פייס ר' יהושע והחזירוהו ומינו ראב"ע אב ב"ד; "כרם" ביבנה ת"ח עשויין שורות שורות }

הלכה ב' (לג.)

{ תפילות בכניסתו וביציאתו מביהמ"ד; תפילות לאחר התפלה; הנוער משנתו צ"ל ברוך מחיה המתים }

הלכה ג' (לג. - לד.)

לר' יהושע מותר מעין שמו"ע (לרב סוף כל ברכה, לשמואל ראש כל ברכה (הבינו))
לר"ע רק באינה שגורה, לר"ג רק שמו"ע

שמונה עשרה (כולל את צמח בבונה ירושלים):

כנגד מזמורי תהילים (למה רגשו גוים אינו מן המניין) עד יענך,
לשוח י"ח חוליות השדרה, י"ח אזכרות בהבו לה',
י"ח פעמים שאבות כתובים בתורה, י"ח ציוויין בפ' פקודי

{ המתפלל ולא נענה צריך תענית [יענך ביום צרה], תלמיד יאמר לרבו "תשמע תפלתך" }

ז' בשבת: ז' קולות בהבו לה', ז' אזכרות במזמור שיר ליום השבת

ט' בר"ה: ט' אזכרות בפרשת חנה

כ"ד בתענית: כ"ד פעמים רינה תפילה ותחינה בפרשת שלמה

ענינו בתענית - לר' ירמיה בין גואל לרופא, לבית ר' ינאי בשומע תפלה
בתענית יחיד - לפ"מ לרב הונא באתה חונן, לחרדים לר' יוסי אין ענינו

חרדים ובי' - אומרים ענינו ערבית שחרית ומנחה

בט' באב אומר רחם (נחם) בעבודה [בקשה להבא]

בהבינו אומר ברוך שנותינו בגשמי/בטללי ברכה,
ואחרי ג' אחרונות אומר ברוך ה' כי שמע קול תחנוני

הלכה ד' (לד. - לה.)

ר"א - לא יעשה תפלתו קבע (כקורא אגרת, בלי חידוש)

במקום סכנה לר' יהושע מתפלל הושיעה ה' וכו' בא"י שומע תפלה ותחנונים,
לאחרים (רב חסדא להל') צרכי עמך מרובין וכו' בא"י שומע תפלה,

לפ"מ ובי' לר' אסא "כל מה שש"ץ תובע צרכי עמך"

לרב חסדא אומר ג' ראשונות ואחרונות (ובבלי חולק)

לר' יודן אומר יהיו לרצון לפני תפלתו, לר' יוחנן אחריה

נזכר שהתפלל - לרב פוסק, ושמואל חולק

ספק התפלל - ב' דיעות בר' יוחנן אם יתפלל [יתפלל כל היום שאין תפלתו נפסדת]
או לא (חרדים - אלא מתנה שתהא נדבה)

המתפלל של חול בשבת - מח' אם גומר הברכה או פוסק (חוץ מחונן הדעת [אם אין דיעה תפלה מניין])

חזקת סכנה בדרכים, מרחץ ניסוקת, חולי

מח' אם תובע צרכיו לפני או אחרי תפלה, וחכמים ס"ל כרב הונה - בשומע תפלה

יתפלל במקום מיוחד לתפלה, במקום קבוע, פניו לכותל

{ ויסב חזקיהו פניו אל הקיר - של רחב, בהמ"ק, שונמית, קירות לבו }

הלכה ה' (לה. - לה:)

לת"ק ירד מחמור אם יש מי לאחזו, לרבי ולהל' א"צ [כך לבו מיושב]

יחזיר פניו או יכוין לבו כנגד בית קדשי הקדשים שלמעלה ושלמטה,
בי' לר' יעקב בר אחא לכל רוח חוץ ממזרח

מי שאינו מכוין הרוחות מתפלל כלפי מעלן [והתפללו אל ה']
לחרדים י"א לכל רוח חוץ ממזרח

{ תל שכל הפיות מתפללין עליו בברהמ"ז, בקרי"ש, בתפלה; פניו (י"מ כביכול) למעלה ועיניו
ולבו למטה; קדש קדשים שלמטה מכוון כנגד של מעלה; מוריה - משם הוראה/יראה,
ארון - משם אורה/ארירה, דביר - משם דבר/דברות יוצאין לעולם }

הלכה ו' (לה: - לו:)

לראב"ע - לת"ק מוסף רק בציבור, לר"י אף ליחיד במקום שלא התפללו בציבור

לחכמים אף ליחיד, לחרדים לברייתא ולבי' לר"ג (סוף מס' ר"ה) רק בעיר שיש עשרה

ר' אידי ושמואל ס"ל כר"י, ר' יוחנן לחרדים כר"י, לפ"מ ובי' כחכמים

לחרדים שוק של ציפורי לא נחשב כציפורי, לפ"מ ובי' נחשב כציפורי

שוהה שכדי הילוך ד' אמות ביסן חשחרית למוסף

לרב צריך לחדש דבר במוסף (לפ"מ כשמתפלל מיד אחר שחרית, לחרדים ובי' - צ"ל הקרבנות, רידב"ז - מוסף
יום...הזה)

לשמואל א"צ, לר' יוסי יאמר נעשה לפניך את חובותינו וכו'

רב - יחיד שהתפלל חוזר ומתפלל בציבור

לא יתפלל שחרית (בי' - עם מוסף) אא"כ יגמור כדי לענות אמן דהקל הקדוש דמוסף

בר"ה אפי' בקי יוצא מלכיות זכרונות ושופרות מש"ץ כששמע ממנו כל הברכות על הסדר
ר"ח חזר והתפלל מוסף ר"ה (פ"מ - דלא כוון, ר"ן - התפלל שבע כמו שחרית, בי' - לא כוון לש"ץ)